

О.О. Нестеренко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
І.С. Коробкіна, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЇХ ОБЛІКУ

Незважаючи на суттєві успіхи, отримані Україною в період формування ринкової економіки, український електронний платіжний ринок значно відстає від розвинених країн світу, що, перш за все, пов'язано з недостатнім дослідження економічної природи електронних грошей, недосконалим правовим регулюванням електронних платіжних систем, не розробленістю проблем теорії, методики й організації обліку електронних грошей, що, безумовно, позначається на якості інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання, які використовують в своїй діяльності сучасні платіжні засоби.

Визначення електронних грошей наведено в «Положенні про електронні гроші в Україні» № 481, згідно з яким, електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента. В нормативно-правових документах, які регулюють бухгалтерський облік в Україні, визначення електронних грошей з'явилося лише в 2013 р., із внесенням змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку. Зокрема, в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наведено майже аналогічне визначення електронних грошей, лише поняття «емітент», замінено на «особа, яка їх випускає» та доповнено, що зобов'язання виконується в готівковій або безготівковій формі. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами.

З технічної точки зору електронні гроші – це набори цифр, що заміняють банківські купюри й монети. Існують різні види систем електронних грошей. Для розробки методики відображення електронних грошей в обліку їх емітентів та користувачів необхідною є науково-обґрунтована класифікація даного економічного феномену, яка дозволить полегшити подальше утримування даних і встановити

взаємозв'язки між ними. Дослідивши класифікації електронних грошей, які представлені в працях С.А. Кузнецової, А.С. Крутової, Т.О. Тарасової, В.В. Скоробогатової вважаємо за необхідне доповнити класифікацію, ознаками, які будуть ключовими при організації їх обліку (табл.)

Таблиця

Класифікація систем електронних грошей

№ з/п	Класифікаційні ознаки	Види систем
1	2	3
2	Тип технології зберігання	Із централізованим веденням рахунків
		Із використанням електронних записів/символів
3	Спосіб обробки і зберігання даних	Централізовані системи
		Децентралізовані системи
4	Форма організації даних	Однорівневі
		Дворівневі
5	Форма обліку балансових зобов'язань	Трирівневі
		Балансові
		Небалансові
6	Спосіб переказу грошей	Відкриті
		Обмежені
7	Валюта зобов'язання	Національні
		Міжнародні
8	Ступінь анонімності	Повної анонімності
		Обмеженої анонімності
9	Необхідність підтвердження емітента	Кредитні
		Дебетні
10	Розмір платежу	Системи пікоплатежів
		Системи мікроплатежів
		Системи макроплатежів

Для обліку електронних грошей доцільно застосовувати рахунки передбачені Інструкцією про застосування Плану рахунків, з відповідною аналітикою за запропонованими класифікаційними ознаками, що дозволить налагодити ефективну систему управління розрахунковими операціями суб'єктів господарювання.